

ณ แดนไกล
A Far Country

คณะอัครสุลินในช่วงยี่สิบปีแรกแห่งการตั้งสำนัก ณ ประเทศไทย
ระหว่าง ค.ศ. 1942-1945

เขียนโดย ซิสเตอร์ไอริน มาโฮนี O.S.B. ถอดความเป็นภาษาไทย โดย บุญสม เจริญเอง

ฟังนะ! ลูกรัก!
จงลืมบ้านเกิดของเธอ
และครอบครัวของเธอ!

บทนำ

ดิฉันได้ตระหนักรับรู้ถึงประเทศไทยเป็นครั้งแรก เมื่อดิฉันมีอายุราวสิบขวบ ครั้งนั้นดิฉันได้อ่านนวนิยายเรื่องหนึ่งเกี่ยวกับหมอสอนศาสนาในกายโปเรตสแตนต์คนหนึ่งซึ่งเพิ่งมาถึงประเทศ ซึ่งตอนนั้นมีชื่อว่า “สยาม”¹ ดิฉันสะดุดกับคำต่าง ๆ ที่ไม่เคยเห็นมาก่อน เช่นคำว่า วัด สถูป ฝ้านุง พระพุทธร... ทุกอย่างทำให้ดิฉันมีใจไปหมด... ดิฉันจำได้ว่าอ่านหนังสือเล่มนั้นไม่จบ นับเป็นครั้งแรกที่ได้รับรู้ถึงอีกวัฒนธรรมหนึ่ง ซึ่งแตกต่างอย่างมากจากวัฒนธรรมของดิฉันจนเกินกว่าที่จิตใจของเด็ก ๆ จะเข้าใจได้ การรับรู้ที่แจ่มชัดขึ้นในครั้งที่สอง เกิดขึ้นเมื่อเพื่อนซิสเตอร์ด้วยกันจากสำนักศึกษาของคณะอัครสุลินคนหนึ่งซึ่งเพิ่งถวายปฏิญาณตนตลอดชีพได้จากพวกเราท่ามกลางน้ำตาและความชื่นชมเพื่อไปปรับภาระหน้าที่เผยแผ่ธรรมยังสถานที่ที่ลึกลับที่ชื่อว่า ประเทศไทย...

กระทั่ง 40 ปีต่อมา ดิฉันจึงได้มีโอกาสมาเยี่ยมหน่วยงานแพร่ธรรมของคณะเราในประเทศไทย ความลึกลับยังฝังใจดิฉันอยู่ แต่ความชื่นชมยินดีเพิ่มพูนทุกขณะที่ได้ไปเยี่ยมโรงเรียนและอารามโอโถงกว้างขวางหลายแห่งซึ่งประสบผลสำเร็จงดงามจากการบริหารของชาวคณะอัครสุลินที่เข้ามาก่อตั้งขึ้นเมื่อ 70 ปีก่อน หลายปีต่อมา ดิฉันจึงรู้สึกเป็นเกียรติที่ได้รับการขอร้องให้เขียนเรื่องราวความเป็นมาของหน่วยงานแพร่ธรรมนี้ซึ่งกำลังก้าวหน้าอย่างมาก เมื่อดิฉันเริ่มต้นค้นคว้าข้อมูล ก็เริ่มตระหนักว่าเนื่องงานชิ้นนี้ใหญ่โตเกินกว่าที่จะรับไหว ถ้าจะแยกแยะเนื้อหาออกเป็นส่วน ๆ ได้ก็น่าจะเป็นช่วงแรกเริ่มของคณะในประเทศไทยนี้เมื่อปี 1924 จนถึงสงครามโลกครั้งที่ 2 ในปี 1945 โลกได้เปลี่ยนไปมากหลังสงคราม แม้ว่าคณะมิชชันนารีจะยังเดินทางมาแพร่ธรรมอย่างต่อเนื่อง แต่กระแสเรียกของชาวพื้นเมืองก็เพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ จนทำให้งานของคณะอัครสุลินต้องแตกกิ่งก้านสาขาออกไปอย่างหลากหลายในเวลาต่อมา ปี 1945 จึงน่าจะเป็นหัวรอยต่อของการเปลี่ยนแปลงที่เหมาะสมที่สุด หนังสือนี้จะเขียนเรื่องให้จบลงในปีนั้น ส่วนเรื่องราวที่ดำเนินต่อไปหลังจากนั้นขอมอบให้เป็นภาระของผู้บันทึกประวัติศาสตร์ท่านอื่น

ห้วงเวลาระหว่างปี 1924 ถึงปี 1945 แม้เป็นเวลาเพียงแค่ 20 ปี แต่ก็ก็เป็นช่วงเวลาหัวเลี้ยวหัวต่อที่สำคัญที่สุดในภารกิจของชาวคณะอัครสุลิน ดิฉันมักจะพิศวงว่าคณะของเราทำงานได้สำเร็จอย่างไรหนอ ขณะที่ดิฉันอ่านจดหมายและเอกสารต่าง ๆ ของยุคต้นนั้น การที่คณะอัครสุลินทำงานสัมฤทธิ์ผลเป็นข้อพิสูจน์อันน่าอัศจรรย์ในความเมตตาของพระเจ้า ดังที่คุณแม่แมรี แบร์นาร์ดี มังแซล (Mother Marie Bernard Marcel) เคยกล่าวว่า “เวลานี้เราอยู่ในพระหัตถ์ของพระเจ้า” ย่อมเป็นเช่นนั้นแน่นอน! ประวัติยุคต้นของคณะอัครสุลินในประเทศไทยจึงเป็นเรื่องราวของความกล้าหาญ ความอดทน ความตั้งใจแน่วแน่ และการสวดภาวนาโดยแท้

1 ประเทศไทยในปัจจุบันเป็นที่รู้จักในนาม “สยาม” จนถึง ค.ศ. 1939 ดังนั้น เรื่องราวในประวัติศาสตร์ที่กำลังเขียนอยู่นี้ ดิฉันจะใช้ชื่อเรียกประเทศว่า “สยาม” จนถึงปีที่ได้เปลี่ยนชื่อเป็นประเทศไทยอย่างเป็นทางการแล้ว

ดิฉันเป็นหนี้บุญคุณมากมาย ก่อนอื่นใดคือห่อเก็บเอกสารสำคัญ ณ สำนักงานใหญ่ของคณะอัครสุลิน ในกรุงโรมซึ่งเวลานั้นอยู่ในความดูแลของลูเซียนา มาริอานี (Luciana Mariani) ดิฉันยังเป็นหนี้ซิสเตอร์ อานน์ เลอแมร์ (Sr. Anne Lemaire) ผู้อำนวยการห่อเก็บเอกสารของคณะอัครสุลินที่เมืองโบยังซี (Beaugency) ประเทศฝรั่งเศส เมอร์ซีเออร์มูสซาย (M. Moussaye) แห่งห่อเก็บเอกสารมิสซังต่างประเทศแห่งปารีสก็ได้ กรุณาจัดหาเรื่องราวที่เป็นภูมิหลังของเหตุการณ์นั้น ๆ ส่งมาให้อย่างสม่ำเสมอ ยังได้รับความช่วยเหลือ จากซิสเตอร์แบร์นาเด็ต โจแซฟ เบอร์กเกอร์ (Sr. Bernadette-Josaphé Berquer) ผู้ได้กรุณาถ่ายสำเนาเอกสารต่าง ๆ จากห่อเก็บเอกสารของมิสซังต่างประเทศซึ่งช่วยประหยัดเวลาเดินทางให้ดิฉันได้หลายสัปดาห์ แต่แน่นอนว่า หนี้บุญคุณใหญ่หลวงที่สุดคือหนี้ที่ดิฉันติดค้างต่อคณะอัครสุลินแห่งประเทศไทย ซึ่งได้เปิดเผย บันทึกร่างต่าง ๆ ทั้งหมดของคณะให้ฉันเห็นว่าพร้อมทั้งจัดสถานที่ทำงานให้อย่างสมบูรณ์ตลอดหลายสัปดาห์ที่ กรุงเทพฯ และเชียงใหม่ และจากห่อเก็บเอกสารของคณะที่ *โรงเรียนมาแตร์เดอี* และที่ *โรงเรียนเรยีนา เซลี* ซึ่งดิฉันได้รูปภาพเกือบทั้งหมดในหนังสือเล่มนี้มา และต้องขอขอบคุณเป็นพิเศษต่อซิสเตอร์เบนิญญา บีมังกส์ (Sr. Benigna Biemans) ซิสเตอร์สตาบิลาส โบชนาก (Sr. Stanislas Bosnak) ซิสเตอร์เวโรนิก ปูทราง (Sr. Veronique Poutrain) ซิสเตอร์เทโอฟิน เวสเตอร์มัน (Sr. Theophane Westerman) ผู้ได้กรุณาถ่ายทอดความทรงจำในยุคต้นของท่านให้

ส่วนผู้ที่อยู่ใกล้ ดิฉันต้องขอบคุณซิสเตอร์คอลลอเรส ยานซัก (Sr. Dolores Yanshak) และซิสเตอร์คาร์ รอล มารี คีนีย์ (Sr. Carol Marie Keaney) ที่ได้ช่วยแปลเอกสารภาษาฮอลันดา ส่วนซิสเตอร์ซูซาน คอนติ (Sr. Susan Conti) ช่วยแปลเอกสารภาษาอิตาลี ซิสเตอร์ไอรีน คัทสกี (Sr. Irene Kutsky) และซิสเตอร์อลิส กัลลิน (Sr. Alice Gallin) ที่ช่วยอ่านต้นฉบับแต่ละบท ให้กำลังใจและความกระตือรือร้นอันเป็นสิ่งที่ผู้เขียนทุกคน ต้องการ

สมาชิกคนหนึ่งของคณะอัครสุลินแห่งประเทศไทยที่โดดเด่นเป็นพิเศษคือซิสเตอร์มารี ชาลส์ โรเบิร์ตส์ (Sr. Mary Charles Roberts) ระหว่างที่ดิฉันไป a ขอกำลังป่วยต้องนั่งอยู่บนรถเข็น แต่เธอยังเต็มไปด้วยชีวิตชีวาและความกระตือรือร้น ทุกบ่ายดิฉันไปเยี่ยมที่ห้องของเธอเพื่อคุยกันราวหนึ่งชั่วโมง เธอจะแบ่งปันความทรงจำของวันวานให้ฟังว่า “*ณ แคนไกล*” แห่งนี้มีสภาพอย่างไรตอนที่เธอ มาถึงครั้งแรกเมื่อ 60 ปีก่อน เรายังพูดคุยกันถึงประเทศอเมริกันที่เรารู้จักและห่วงใย เป็นยามบ่ายที่แสนสุข เต็มไปด้วยความเข้าใจและเสียงหัวเราะ... ทำให้ดิฉันพอเข้าใจบ้างว่าทำไมซิสเตอร์ชาลส์ จึงเป็นอธิการินีที่เป็นที่เคารพของผู้ใกล้ชิด วันที่ดิฉันเขียนต้นฉบับหนังสือเล่มนี้จบ ดิฉันก็ได้ทราบข่าวการสิ้นชีวิตของซิสเตอร์ชาลส์ ดิฉันไม่ลังเลใจสักนิดที่จะอุทิศหนังสือเล่มนี้ให้เธอ ผู้ประกาศพระวรสารที่ดีและซื่อสัตย์ ผู้ที่เอื้อมมือจับคนโง่และไม่เคยเหลียวหลังกลับมาอีกเลย

21 ตุลาคม 1999

วันฉลองนักบุญอัครสุลิน